

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 450 դր. և 80 ր.
Մեկ ծանուցումը տողին 5 դր. և 80 ր.
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսայն 1 ին
եւ 15 ին կը սկսին:

Իւրա երբայիք լրագրներուն համար
ծախքը առնողին վրայ է:
Իրագրոյս վերաբերեալ համար կամ որ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրիմ պիտի
օգտուի. եւ ասոց համարում ծախ
քը խրկողին վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 18 ՕՐԱՏՈՍ

ՊՐԻՆՏԵՐ ԶԵՆՈՒՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 25 օգոստոս .

Յորեն թուի . Բուժիչի . Գանուբ 124 . 20 .
Ֆրանսի 29 1/2 : Իրգա Աշոֆ Ֆր . 125 .
49 . 52 : Թալան կարծր Ֆր . 128 . 25 . 55 .
50 . անգլիական սպանական համար : Ստանալ թուի
62 .

Փոխանակութիւն 25 07/1 : — Գոնոս
68 . 70 : Բոնոսիտ 95 1/8 :

Լոնդոն 25 օգոստոս .

Յորեն դարի եւ այն նոյն զին . բաց թուի .
Մետաքս Պարսկաստանիւն Կ. Պոլսոյ 9-14 : —
Բոնոսիտ 95 3/8 : — Գանական փոխանակութիւն
71 1/2-72 : — Նորը 66 1/2 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Բոլոր Եւրոպայի ուշադրութիւնը
Խաղաղ զբոս անկողնուած է . ուր Հոռո
մի խնդիրն էր վերջին խաղը կը խաղայ այս
օրերս . և կերէի թէ անպատճառ լուծ
ուելու կէտին մօտ հասած է :

Երթանահաւատ լրագիրներու խօս
քին նայելով . Կարօշէն կայսրը վեր
ջապէս Հոռոմի խնդրոյն լուծման հարկը
ճանչնալով իր ընկերը որոշեալ է . բայց իր
միտքը դեռ յայտնել չուզէր . օրպէս զի
կարիստեաններուն սպանախոսքը զի
ճում ըրած չեղելի : Եւս պատճառաւ .
օգոստ . 15ին իր տօնակոթութեան օրը
դեպքանները չէ ընդունել . կրտսն . որ
պէս զի չարտաւորի Խաղաղ մէջ ան
ցած անցքերուն վրայ ունեցած կարծիքը
պաշտօնական ատենաբանութեամբ յայտ
նելու : Բայց կը յուսացուի որ այս յայ
տարարութիւնը շատ չուշանար և գոնե
Խաղաղ կարգադրանքին բացուած օրը օ
գոստ 15ին պաշտօնական կերպով կը ծա
նուցուի :

Բնականաբար կը կարծուի թէ ըս
տաւորապէս յայտարարութիւնը որոշեալ
ժամանակի մը մէջ գաղղիական զորաց Հը
ռոմէն քաջուիլը պիտի ծանուցանէ :

Այսպէս որ որոշմանը շարժառիթ եւ
զած եւ կրտսնի մէկ կողմանէ Խաղաղ
վերջով յետապոստական վրանգաւոր յուզ
մունքը . միւս կողմանէ Գաղղիոյ եպիսկո
պոսներուն ըրած ցոյցերը . կայսրը ասանք
տեսնելով՝ համոզուեալ է վերջապէս որ այս
ծայրայեղ գլխաւորութեանց ազդեցութեա
նը ներքեւ Հոռոմի հետ իրաւախոս ըլլա
լու յոյսերը կորուսած են . հետեւաբար
այս մասին կայսրը վերջին տարակոյտներն
ալ փարատած են :

Խաղաղ այս վիճակին վրայ Պէճի
քայի Լոնդոնական լրագիրն հետեւեալ
խորհրդածութիւնները կրնէ .

« Խաղաղ այս ներկ վիճակին լուծու
մը՝ ոչ Արիւն Կարիստեանի բանակին
մէջ . ոչ Հոռոմ ազգային յանձնաժող
վին ցոյցերուն մէջ . և ոչ ալ Թուրքիոյ
կառավարութեան խորհուրդներուն մէջ
պէտք է վստահել . այլ Փարիզ . Կարօշ
ոն կայսր կոմսը մէջ . Կարօշոն որ
Գաղղիոյ բանակներն Խաղաղ արտաու

թեանը ծառայեցուց . որ Խաղաղ ժողո
վուրդները ոտը հանեց իրեն հետ միանա
լու և Եւրոպայի լուծման միջոց . Կարօշ
ական ծով ազատութիւն ձեռք բերելու .
որ առաջին և հզօր շարժառիթ մը եղաւ Խ
աղաղ ազգութեան արթնանալուն որոնք ան
կէ առաջ անկարող բաղձանքներու մէջ
կը յուզուէր . Կարօշոն՝ պարտաւորն օրս
միակ դատաւորն է իր օգնութեամբ կեն
դանացած ժողովրդեան մը բազմին : Մէկ
խօսք մը թէ որ ըսէ . ամեն բան կը հան
դարտի . Կարիստեանի գէնքերը վար կը դը
նէ . ձեռներէյ կողմը կը յրաւի . Խաղա
ղ կառավարութիւնն իր իշխանութեանը
կողմէն անը կը ըսէ . և Խաղաղ ալ իր
մայրաքաղաքովը կամօքնաւոր թէ որ Կա
րօշոն կայսրն այն մէկ խօսքը չըսէ . պէտք
չէ առաւ յոյսերով խաբուիլ : Արիւն
մէջ սխառ շարժումը կրնայ վիճիլ . Կա
րիստեան Կարիստեան կը քաշուի . բայց
խնդիրը դարձեալ կանգուն կը մնայ . և
նոր յուզմունքներէ ետեւ վերադառնալ
բոլոր չէ թէ Խաղաղ և օրհասական
Պաշտօնութեան մէջ . այլ Խաղաղ և զա
նի սահմանադրող իշխանութեան մէջ »

Լոնդոնական այս վերջին խօսքն
Խաղաղ ներկայ վիճակին բոլոր հետեւան
քնն իր մէջ բովանդակող տիւրը ճշմար
տութիւն մըն է : Թէ որ Հոռոմի խնդի
րն այս անգամ չլուծուի . վրանաւոր Խ
աղաղ թաղաւորութեան կործանումն է :
Եւսին կը մասնէն նաեւ Խաղաղ քաղա
քազնաւոր երեւելները . ասանկ կը մը
տածէ նաեւ Պ . Ռիքարտը Խաղաղ կա
ռավարութեան նախորդ պաշտօնական . ու
րուն համար կրտսնի թէ Պ . Ռիքարտը
մանուէլ թաղաւորին նամակ մը գրելով
խնայուցել է թէ կառավարութիւնն ու
րիշ միջոց չունի ինքնիւր փրկելու բայց
միայն Հոռոմի վրայ քաշել . թէ և Գաղ
ղեացուց հետ պատերազմի բռնուիլ հարկ
ըլլայ :

Խաղաղ կառավարութիւնը զիտե և
կը հասկնայ իր այս ներկ և վրանաւոր
վիճակը . ասոր համար անպաշար Գաղղի
ոյ կառավարութեան հետ կը բանակցի և
Հոռոմի խնդրոյն ժամ առաջ լուծուիլը
կը խնդրէ :

Կարիստեանին Խաղաղ անցած ըրա
լուն լուրը կերէի թէ ստորոջ չէ : Ս . եր
ջին լրագրաց խօսքն նայելով . յիշեալ զը
րապետը Արիւնի Կարիստեանի թա
ղաքը կը գտնուի եղեր :

Խաղաղ կառավարութիւնը չէր
ուզեր Կարիստեանի գէնքերուն միջոց
ներ բանեցնել . յուսարով որ յիշեալ զը
րապետը վերջապէս իր ձեռնարկութեան
փոխադրել հետեւեալ մտածելով իր գիտա
ւորութեանէն ետ կը կենեւ և գլուխը ժող
ված կամաւոր զօրքերը կը յրաւի . սակայն
վերջին օրերս Կարիստեանի ըրած մէկ ա
տենաբանութիւնն այս յոյսը ջրելով . կա
ռավարութիւնը մեծ զօրութիւն կը ըզկէ
Արիւն . որպէս զի Կարիստեան ամեն
կողմէ պաշարելով՝ հետի զօրքերը բուռն
զօրութեամբ ջրուեն և հաւանականաբար
զինքն ալ բռնեն :

Միւս կողմանէ Կարիստեանի կողմ
նակիցները՝ մանաւանդ տաք գլուխ երի
տասարդներն ամեն ջանք ի գործ կը դը

նեն ժողովուրդը կառավարութեան դէմ
զորքներ և նպատակ Կարիստեանի : Եւս
պատճառաւ Խաղաղ ամեն կողմը յո . գ
ման մէջ է . և կը վախցուի որ փութորիկ
մը կենէ :

Վերջին մարդ համոզուած է թէ՛ Փա
րիզ և թէ՛ Թուրքիոյ մէջ թէ քանի որ
Կարիստեանները զինութեան չըլլան .
Հոռոմի խնդրոյն լուծմանը հաւար եղած
բանակցութիւնները չեն կրնար յաջողու
թեամբ դուրս ելնել :

Գաղղիական Բաթի լրագիրը կը ծա
նուցանէ թէ Պ . Կարօշոն կայսրը Խ
աղաղ ներկայ ծանր պարագաներուն մէջ
խաղաղ կառավարութեան բռնած կրտ
րուկ ընթացքին վրայ իր ուրախակցութիւ
նը հաղորդեալ է յիշեալ կառավարութեան :

Վերջինիցի Միացեալ Կահնգաց
մէջ պատերազմը կը շարունակէ մանր մե
նըր կուլենելով : Հիւսիսական նահան
գաց Ուաշինկթըն մայրաքաղաքին մէջ մեծ
ժողով մը ըլլալով պատերազմը ամենայն
ուժգնութեամբ շարունակելու որոշում
եղեր է : Սակայն նոր զօրաժողովի պատ
ճառաւ մեծ յուզմունք կը տիրէ . և շատ
մարդիկ զինուոր գլուխելու կը դիմանակին :

Նիւ Իօրքէն օգոստ . 12 թուով
լուր կուտան թէ Պ . Ռիքարտը նահանգին
մէջ աստիկ պատերազմ մը եղեր է որ
բոլոր օրը տեւեր է . և վերջապէս հարա
ւայնները շատ մարդ կորսնցունելով ետ
քաշուեր են :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չորեքշաբթի օրը Է . քաղաքին լուր
եկաւ հեռագրով թէ կայսերական զօր
քերը Գարատալի Զեթինէ մայրաքաղա
քին տիրեր են :

Զինգալթի օրն ալ Բարձր . Իօմեր
փառային կողմէն հետեւեալ տեղեկութիւն
ները եկաւ հեռագրով :

« Վ . երջին կուլենէ ետեւ » ուր կայսե
րական զօրքերը Զեթինէի շրջակայ կիր
ճերուն տիրեր էին . քաղաքը չօրս կողմէն
պաշարուեր էր : Միայն քանի մը հողէ
պատնէներ և վերջին ժամանակներս փոր
ուած խրամ մը յիշեալ քաղաքը կը պաշտ
պանէին :

« Թէպէտ և յայտնի կը տեսնուէր
որ Զեթինէ հզօր կառավարութիւն մը
ներու կարող չէր և մէկ յարձակում մը բա
ւական էր զանի առնելու . այսու ամե
նային կայսերական բանակին հրամանա
ւորները շատ մարդ չկորսնցունելու և գոր
ծին յաջողութիւնն ապահովելու հա
մար լեւնային թիւանօթներու գաղտնա
նը սպասել արժան դատեր էին :

« Սակայն գունդ մը անկանոն զօրաց
հրամանատար Թէֆիկ պէյ անուն տա
ծիկ աղանդակ մը . որ բոլոր պատերազ
մին ժամանակը մեծ ծառայութիւնները
բեր էր կայսերական զօրաց . հրաման ու
զեղ սպարապետէն որ կամաւոր զօրական
ներէ գունդ մը կողմէր . քաղաքին վրայ
յարձակման փորձ մը ընէ . և ինչ կերպով
ընելէն ալ հասկնցուց : Սպարապետն հաւ
նեցաւ անոր յատկապէս և հրաման ը

րաւ որ ի գործ դնէ :

« Նոյն իրիկունը հինգ հարիւր խնդ
նակաւ » զինուորներ յիշեալ Թէֆիկ պէյ
յին առաջնորդութեամբ Զեթինէի վը
րայ յարձակեցան և կարճ ու թեթեւ կը
ուիւէ մը ետեւ ներս մտան « Վեցցէ յա
ւիտեան վեհապալա թագաւոր մեր » պօ
ւալով :

« Վ . յաղթանակ տուէր . զինարանը
վանքը . ծերակոյտին ժողով ըրած յարկը
ուր քանի մը հարիւր Գարատալի ա
պատանաւ էին . յարձակմանը առնուե
ցան . բայց թէ՛ այս չէնքերը և թէ՛ ուրիշ
բազմութիւն տուէր հրոյ ծարակ եղան .
Հոռոմ պատաւ Կարատալի քաղաքը անոր
կողմէ պաշարուելով զերի բռնուեցան » :

Եւս բարեկամ լուր օգոստաւորաւ
Ինքնակալին հրամանաւ տեղութեան ա
մեն զօրանոցներուն մէջ կարգադրուեցաւ :

Սերվիոյ գործերուն կարգադրութեա
նը համար մայրաքաղաքին մէջ եղած քեւ
պանական ժողովն հինգշաբթի օրը իր վեր
վին նիստն ըրաւ :

Թէպէտ երաժ որոշումները դեռ
պաշտօնական կերպով յայտնուած չեն .
եւրոպական լրագիրներէն ոմանք հետեւեալ
տեղեկութիւնները կուտան . որոց ստու
գութիւնը երաշխաւորութեան կարօտ է :

Պէլկրատի բերդը քաղաքէն պիտի
բաժնուի : Կաղաքին մէջ գտնուած տաճ
կաց տուններուն զինը վճարուելով պիտի
բանդուին մէկ մ'ալ չընտելու պայմանաւ .
և այսու հետեւ Պէլկրատ բնակիչ ուզող տա
ճիկները Սերվիոյ օրինացը պիտի հնազան
դին : Սերվիոյ մէջ գտնուած բերդերը
բաց ի երկու մանր բերդերէ՝ առաջուան
պէս Օսմանեան զօրաց ձեռքը պիտի մը
նան :

Չորեքշաբթի օրը օգոստաւորաւ Ինք
նակալը նախաձեռն մը տուաւ Խաղաղ
աքաղաքներն իշխաններուն Պէօք Սու
լուի Բեօշլին մէջ . Բարձր . Սեօք
պարքոյր . մայրաքաղաքին խաղաղական դեռ
պանը և Բ . Կրան նախարարներէն մէկ
քանին ներկայ էին սոյն ճաշին :

Թաղթաբանոց բարձման յանձնաժո
ղովն հրատարակած օրական հաշուեցոյ
ցանկերուն համեմատ մինչև հինգշաբթի
րիկուն ետ առնուած թղթադրամոց դու
մարն է 774.545.430 դուրուշ :

Թաղթաբանոց բարձման յանձնաժո
ղովն հետեւեալ ծանուցումը ըրեալ է մեզ
հրատարակելու :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մինչև ներկայ օգոստոս ամսոյ 15
լորդ Զորեքշաբթի իրիկունը . բաց ի պարա
պոյ օրերէն . 35 աւուր մէջ 1.521.977 (մէկ
միլիոն հինգ հարիւր քսան և մէկ հարար ինն
հարիւր եօթսանասուն և եօթին) քանակ և 50
դուրուշ թղթադրամ շրջաբերութեան և ա
ռնուած է . որն որ օրը իրարու վրայ
43.483.քանակ և 30 դուրուշ կրնէ այս հաշ
ուով տակաւին շրջաբերութեան մէջ մը
նացած 478.022 քանակ և 450 դուրուշ
թղթադրամն ալ՝ 14 աւուր մէջ փոխել

տիրին ոտքը ձեռքը կի յնոսն հուրան կող-
բան, իրենց թշուառութիւնը կը հասկը-
ցնեն, բայց ան մոտիկ և չննդելի անտիպելի
13000 զուրուշ տասանորդի տուրքը ան-
արատաւ և շուտով հասնուցանեն:

«Այս եղիւր լինակի նարատաւաւ գեղին
եկեղեցին ալ քերու ամիսէ ի վեր գոյ-
ուեր է: Վասն զի գիւղին երկու քահա-
նայնքէն մէկը 10000 զուրուշ արտա-
կան ինչաբով և գեղացւոց այս թշուառ
վնասին մէջ ապրուստ չգտնելով մե-
րայտ գացեր է: Միւսն ալ արգիւստութե-
նէ տակաւ ընտանեօքը խարերը եր-
թալու կը պարտաւորուի:»

Այս աղետալ տեղեկութիւնները յա-
տուկ խնդրաբերով մը ազգային վարչու-
թեան ալ դրուած ըլլալով, խառն ժող-
ովը տեղեկագիր մը գրելով կայսերական կա-
ռավարութեան, և գոհութեամբ կիմա-
նանք թէ բարեխնամ տէրութիւնն ալ
անմիջապէս որոշեց ի ազգու հրամաններ
դիմել խարերը կուտակել, որպէս
զի խնդրեցեալները շէքեցեալներուն հա-
րկատախարութիւնն առատ և անոնց ար-
դար խնդրանքը կրաւորութեան ընէ:

Ազգային վարչութիւնն ալ այս որո-
շումը հեռագրով խարերը Վ. սեմ.
կուտակելու հարգելի, խնդրելով որ մին
չէ թ. Դրան հրամաններուն իր ձեռքը
հասնելը խնդրեց գեղացւոց պաշտպանու-
թիւն ընէ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ մեհարքէմ տնոյ մէջ օգոս-
տաբառ Խնդրակի թ. Դրան գոյած
և նախարարաց ժողովին ներկայ գտնուած
ժամանակը Բարձրագոյն ատենին մէկ տար-
ուան մէջ ըլլած գործողութեանց տեղե-
կագիրը Սորին կայսերական վեհախա-
ռութեան առջև կարդացուեցաւ:

Յիշեալ տեղեկագիրն հրատարակուած
ըլլալով կը տեսնուի մէջը որ բարձրագոյն
ատենին դատաւարական բաժինը անցեալ
մէկ տարուան մէջ 919 դատաստան տեսած
է պանագան յանցանքներու, որոնք հե-
տեւեալ կերպով բաժնուած են:

14. Դատաստան հասարակաց խաղա-
ղութիւնը վրդովելու վերաբերեալ յան-
ցանքներու համար:

21. Սառնառութեան համար:

2. Տերութեան դրամներու անհա-
ւատարմութեան համար:

3. Եղբունի գանձուն վնաս հասցու-
նելու համար:

8. Պառավարութեան դորձակախե-
րուն անհարգանքութեան համար:

1. Բանտէն մարդ փախընելու հա-
մար:

11. Դրամներու թանկութեան համար:

7. Գիր խարդախելու համար:

8. Հրճութեան համար:

376. Սպանութեան համար:

69. Ծածեղու և վերաւորելու հա-
մար:

2. Սպանուելու համար:

51. Պատուոյ դպելու համար:

3. Սուտ վկայութեան համար:

317. Գործութեան համար:

26. Եւթարական ներդուծեան համար:

—Այս շարքով երկուսնոր պարբերա-
կան թերթեր ալ երեւոյն ազգիս մէջ, մե-
կը Օ. երկուսն անւնով հնգեռատասնորեայ
համբէս մը որ զանազան շահաւէտ և հը-
րահանգիչ նիւթեր հրատարակել կը խո-
տանայ, և խմբագիրն է արգոյ Պ. Միւսս
Ս. Հայկ Գարամաճեան ուսումնական
պատանին որ Ս. Փրկչեան վարժարանն
նախկին յառաջագէտ աշակերտներէն մե-
կն է:

Այս անդէսին տորադրութեան տե-
ղքն են Օրթագիւղ Ս. Երմանութեան
թանգարանը, Գարաթիա Միւսսեանի
կան տպարանը և Պօլիս Զուլմաթի խմբ-
թիւ 28 սենեակը:

Պեղմանայ գինն է 40 զուրուշ:

Երկրորդն է Դիմակ անուն կիսանկայ
հանգէս մը Իզմիր հրատարակուած ար-
շոյ Մ. Ս. Տեաէեանի խմբագրութեամբ:
Այս թերթին ալ նիւթերը պիտի ըլլան

բանասիրական և ընտանեկան տեղեկու-
թիւններ, և ամենը լիբերալ թիւեր (շա-
ռիփառի):

Տարեկան գինն է Իզմիր համար 4
և Դուրսի համար 5 արծաթ Մէճիթի:

—Գաղղիոյ լրագիրներուն մէջ կը կար-
դանք թէ Եգիպտոսի կուտակալ Բարձր.
Սպիտ փաշան Փարիզի մէջ անձնական
տիրութիւն ունենալով, Ս. Գարաթիոն
կայսրը օգոստ. 6/18ին այցելութեան գա-
ցեր է անոր: Բարձր. փոխարքան օգոստ.
9/21ին Գաղղիոյ Սիւր քաղաքին մօտ
իր պաշտօնատարներուն մէկուն ունեցած
աղարակը օգտփոխութեան դացեր է:

—Արաբի օրը հանդուցեալ Խնդրակա-
լին երրորդ տիկինը եւ որդին Բարձր. Սիւ-
րէ յանէ Տէնտին կառքով պորտուելու ելած
ըլլալով, Օնիլմանի ծառագարը բարձ-
րաւարակներուն վրայ կառքը կենալու
ատեն, ձիերը կառքեցան, և կառքը դը-
րելով բարձրաւարակէն վար ինկաւ: Բա-
րձրագարը կառքին մէջ եղողներուն վը-
նաս մը չեղաւ: Բայց կառավարը կառքին
ներքեւը մնալով չարաչար վերաւորեցաւ
և նոյն գիշերը մեռաւ:

—Ոստիկանութիւնն այս շորթու-
թիւնը ու Վ. արթիւն մէջ քանի մը
գրամներեղներ բռնեց, որոնք սուտ թղ-
թաբամ շինելով շրջաբերութեան կը
հանէին:

—Մամ Ելթըն Թեմալէքի մէջ
Պէքրի անունով տաճիկ մը կրակի օրը
իր փետին հետ մէջ մը ընելով, երբ իրի-
կունը տուն կերթան, փետին դանակի
հարուած մը կուտայ անորոյ: անոր ալ
փետին, և երկուքն ալ ծանրապէս վիրա-
ւորուելով փետին քանի մը ժամէն կը մեռ-
նի: Հաճի Պէքրին ալ անոյց վնասի մէջ
է:

—Թուրքիոյ մեզի գրուած նամակ
մը տեղեկն Յունաց անաճնորդ Տիմի-
սիոս եպիսկոպոսին Հայոց ազգին ջոյց
տուած եղբայրական սէրը և կրօնա-
կան անխորտակելի կը գովէ, որով յիշ-
եալ քաղաքի Յոյն և Հայ բնակչոց մէ-
ջէն կրօնական հակառակութիւնները բո-
լորովին անհետացնէ եղբայրական սիրով
կը փորձէ իրարու հետ: Մեր արգոյ
նամակագիրը իր այս ըսածին առաջոյց ը-
լլալու համար յիշեալ ագիտամիտ եպիս-
կոպոսին մէկ նոր քրիստոնէական դործը
կը պատմէ:

Օգոստ. 3ին Թուրք բնակեալ Պա-
պատաղի Պարապետեան Գրիգոր արք-
անուն անձը փախանելով, և Թուրքիոյ
մէջ միայն մէկ Հայ քահանայ մը գտն-
ուելով, փախանելով ընտանիքը Յունաց
եպիսկոպոսին հրաւեր կրնեն յաղարկա-
ւորութեան մասնակց ըլլալ: Եգիպտոս
պոսն ալ իր քահանայներով դպրոցներու
վը և եկեղեցական զարդերով հանգուցի-
լոյն տունը կերթայ, և Հայ քահանան
արդէն մեռելոյն կարգը կատարած ըլլալով,
եպիսկոպոսը հոգեւոր մը կը կարգուի և յոյն
եկեղեցականներն ալ հոգեւոր եղբերով
ննջեցնալը կը վերցնեն նոսր իրենց սուաճ-
նորդական եկեղեցին կը տանին, և հոն
հանդատեան պաշտօնը կատարելէ ետեւ,
եպիսկոպոսը բեմը կենէ, և համառօտ ա-
տենաբանութիւն մը ընելով կը հասկըցնէ
թէ հանգուցեալ Հայոց, աղբէն է, թէ
Հայերն ալ Յունաց պէս Երկուսեան ե-
կեղեցւոյ ուղղափառ որդիք են, և թէ այս
երկու ազգերն իրարու եղբայր են ըստ կը-
րօնից, և կառաջարկէ ժողովուրդեան որ և
թէ մէջերն կը գտնուին այնպիսի ան-
ձինք որ հանգուցեցնին դէմ նեղացած կամ
ցաւած են, ներքին: Ետք վրայ բոլոր հոն
գտնուող ժողովուրդը, Յոյն, Պուլղար,
Մօլոսիան, ալք և կանայք միաբերան
«Եստուած որդիի հոգեւոր» ըսելով ե-
կեղեցին կը թնայցնեն: Յետոյ եկեղե-
ցին դռնէն Հայ քահանայն Օ. արհուր-
եալը սկսելով, Յոյն եկեղեցականաց հետ
հանդիմաւ Հայոց եկեղեցին կերթան, և
թաղման արարողութիւնը կը կատարուի:

Եգիպտոսի այս քրիստոնէական
եղբայրութեան դործը բոլոր այն կող-
մերը հաւանութեամբ զոհութեան տուիլ
եղեր է ամենուն:

Յիշեալ Գեր. Եգիպտոսը ժամա-
նակաւ Ս. Պօլիս պատրիարքական փոխա-
նորութիւն ըրած է:

—Գաղղիական լրագիր մը հետեւեալ
հետաքրքրական անցքը կը պատմէ:

Անգղիական Հնդկաստանի մէջ գրա-
նուած հնդկի իշխան մը ձմեռը որսի ել-
նելով՝ ողջ արաղիկ (չէյնէ) մը կը բռն-
նէ, որուն ձիւր երկաթէ մանեակ մը կար
վրան հետեւեալ խօսքը դրոշմեալ. «Այսա-
րագիրը և հաստանէն կուգայ: Հետեւեալ
գարնան նոյն արաղիկը և հաստանի մէջ
բռնուելով Պրովիքի կոմսին տարուեցաւ,
որուն հողերուն վրայ կը բռնէր ամեն տարի
նոյն արաղիկը: Այս անգամ տեսնելով որ ձիւր
եղած երկաթէ մանեակին տեղ ոսկի ման-
եակ մը դրուած էր և վրան ալ հետեւեալ
խօսքերը դրոշմեալ էին. «Հնդկաստան
ընձանելով ես կը զոհեմ այս արաղիկը և
հաստանի:» Այս գործին մէջ, կրտս-
րագրական լրագիրը, մարդ չգիտեր թէ
որուն վրայ աւելի գնդիլ, Հնդկի իշխա-
նին տնտեսաւորութեամբ թէ արագիրն
հաւատարմութեանը:

Ուսումնական յարգոյ անձ մը ազգին
ներկայ դժբաղդ վնասին պատճառներուն
վրայ ունեցած կարծիքները հետեւեալ
նամակաւ մեզ գրեալ է հրատարակելու:

«Երգոյ խմբագիր Մատիս պատուա-
կան լրագրոյ:

«Ազգային Սահմանադրութեան Բ.
Դրեն վաւերացումը յապաղելով ազգին
տարտամ և անորոշ կացութեան շարու-
նակելու և անցեալ շարթու ալ խումբ մը
ազգայնոց Պատրիարքարան դիմել և ժո-
ղովականներն ու բոլոր գործակալները ար-
տաքերով Պատրիարքարանի դռները դռ-
ցելու անկարգ և անպատեհ դէպքը տես-
նելով՝ դրեթ չի կայ այսօր մէկը որ սըր-
տի ցաւ չըզայ, և Սահմանադրութեան
բարձրագոյն հրամանաւ շնորհուելով բա-
րեկարգութեան վերահաստատուելու փա-
փաքով չըզայ: Ազգայնոց ջոյքուցած այս
փափաքը և կարեկցանքը արդայնոց Սահ-
մանադրութիւնը ընդունած օրը, և անով
կառավարուիլ սկսիլը, անհնար է որ ա-
նոր ընթացքը արգիւտեւուն և անկարգու-
թեան միջև այս կետը հասնելուն բռն
պատճառը որոշ կերպով խմանալու հե-
տաքերը չըզայ: և թէպէտ շատերը զա-
նազան օրատմաներ մէջ կը բերին, ինչ-
պէս ոմանք Եւրոպացիներ խնդրոյն մէջ
արգայնոց մէկ մասին բռնած մոլեռանդ
գիւրքը և մէկ մասին անխտէմ ընթացքը
ոմանք կըրեականներուն և հարստան-
րուն Երբեմն աղբին վրայ բռնեցուցած ախ-
րական իշխանութիւնին կրկին ձեռք բե-
րելու և ոմանց ազգային պաշտօններու մի-
ջցաւ ունեցած շահանքութեանին
կրկին ի գործ դնելու կըզք: ոմանք ալ
զազքը գէպ ի ձիւրութեան գրութեան
միջուկ նպատակաւ ոմանց բանեցուցած
գաղտնի հնարքները, որոնք Եւրոպացի մայ
խնդիրը պատեհ տուիլ գտան Սահմանա-
դրութիւնը կործանելու կրակն: Բայց ա-
մոնց և ու մէկն ալ գոհացուցիչ պատ-
ճառներ չեն երկիր մեզի, վրան զի թէ և
գտնուելն մասնաւոր փառասէր և շահա-
սէր անձինք, նոյնպէս ի թէ գտնուելն ալ
ձիւրութեան սիրտնոց հետեւողներ, բայց
և այնպէս չեն կարող ազգային օրէնք մը
անգործադրել ընելու չափ ազգեցութիւն
ունենալ, ինչպէս չի կրցան նորին հաստա-
տութիւնը արգիւտելու կարող ըլլալ: Վեր-
ջապէս անոնք մասնաւորապէս հակառակու-
թիւնները ցնչել էին երբ նոր հանգու-
թիւնը համակարծիք կը գտնուէր: ուրե-
մն աղբին մեծագոյն մասին կարծեացը
վրայ ազգեցութիւն ունեցող և կիրքերը
զրգուող հարկաւ զօրաւոր պատճառ մը
պէտք էր գտնուիլ: այն պատճառը բո-
խ՝ լրագիրներէն և պարբերական թեր-
թերէն ոմանց անխտէմ ընթացքն և գըր-
զը ի զրութիւններն են, որոնց վրայ ու-
նեցած զիտողութիւնները կը յանկամ ըլ-

բաղդոյ միջոցաւ հրատարակել:

Ամենուն յայտնի է որ ազգին մեծ և
ընդհանուր մասը ազգութիւնն ու ազգա-
յին կրօնը համապատիւ բռնելու և ազ-
գին ամբողջութեան պահպանութեանը
միջոց ճանչնալու օրինաւոր սկզբանց տէր
ըլլալով, ազգային բարեկարգութեան վե-
րաբերեալ ամեն օրէնք և կարգադրու-
թիւն սոյն սկզբանցը ծառայել կը խնդ-
րէին: Բայց ազգին հին իշխող մասը ազ-
գին ուսումնականացը մէջ վերոյիշեալ ըս-
կըզանցը հակառակ գտնուողներ ըլլալու
կասկածով՝ անոնց ազգային վարչութեան
մէջ գտնուելն կը խրոչէին: ասոր հա-
մար էր որ արդիներէ ի վեր ազգային կա-
նոն մը հաստատուիլ անհնար կըլլար և
վարչութեան զէկը հին իշխողներուն ձեռ-
քը պահելու զերկը կը քաջալերէր, բայց
և այնպէս ազգային թէ կրօնական և թէ
քաղաքական գործերը շփոթ, անհաստատ
և կաղ ի կաղ յառաջ կերթար, մինչև
հասաւ այն ժամը որ ազգին այս անկարգ
ընթացքին վերջ մը տալու համար դրա-
ւոր կանոն մը ունենալու կարողութիւնը
անհակառակելի կերպով ճանչցուեցաւ,
և երրորդ խմբագրութեամբ ալ Սահ-
մանադրութիւնը ներկայացուեցաւ: Սահ-
մանադրութիւն մը որ քսան և հինգ տա-
րին լրացնողներէն մինչև աւելոր ծերերը
ամեն կարգի մարդիկ՝ աղբին վրայ ունե-
ցած իրաւունքն ի գործ դնելու և առ-
ազգն ունեցած պարտաւորութիւնն կա-
տարելու կը հրաւիրէր, անանկ ժողովուրդ
մը, որուն մէջ կարգ մը մարդիկ թէ ի-
րենց պարտքն և թէ իրաւունքը ճանչ-
նալու կարող չըլլալու չափ տգէտ, կարգ
մ'ալ անխորձ երիտասարդներ կային,*
որոնց ամենը մէկ տեղ մեծ մաս մը կը
կաղմէին: Ազգին այս վնասը տեսնելով
թէպէտ խիստ էր ոմանց այս օրինակ Սահ-
մանադրութիւն մը սուսնց չափաւորելու
ընդունիլ, սակայն կրօնական նկատմամբ
խնդրեքը հանգաւորեցուող զանազան կար-
գադրութիւններ և գոհացուցիչ արա-
մարութիւններ իր մէջ պարունակելով
սուսնց ընդգիւնութեան ընդունուեցաւ:
բայց և այնպէս կառավար միաբերէն չէր
փարտաւեր, որով երբեմն պարզ խնդրոյ
մը վրայ բնականաբար ընդունութիւններ և
անտեղի վնասարարութիւններ յառաջ կու-
գար: ասի այս միջոցին Սահմանադրու-
թեան հեղինակ հանդիսացող մասին խո-
հախմութեան կ'պատուէր որ միւս մա-
սին սկզբունքը անկեղծաբար յարգելով
անոնց փառասէրութիւնը գրաւէր: և մինչ-
դեռ այս անվստահութիւնը կը տիրէր,
լրագիրներէն և պարբերական հրատարա-
կութիւններէն ոմանք՝ առանց դիտելու
ազգայնոց սոյն հակակրօնական ինքնին
պատճառը, սկսան ամեն առթիւ մէջ եկե-
ղեցւոյ պաշտօնականները չարաչար բամա-
սելով՝ եկեղեցականաց և ժողովուրդ մէջ
ատելութեան որով սերմանել: եկեղեց-
ւոյ վարդապետութեանց վերաբերեալ
խնդիրներ յաղելով ժողովուրդ մէջ գա-
թակցութիւն տարածել, ծուռ և վնաս-
ակար կարծիքներ արտաբերել հրատարա-
կելով ժողովուրդը կարծիքներ թիւրեւ
համ շփոթել: և որովհետեւ սահմանադ-
րական օրինոք աղբին ներկայ և ապագայ
բարեկարգութեան և յառաջագիւնութեան
հեղինակութիւնը աղբին մեծագոյն մասին
կարծեացը վրայ կը կայանար, աղբին մէջէն
շատերը ժողովուրդը կարծեաց շփոթու-
թիւնը ապագային մէջ ուղիղ սկզբանց
հակառակ վնասակար հետեւանք ունենա-
լու նկատելով կը փախչային, և անվստա-
հութիւնը՝ փոխանակ վերնալով՝ և քան
զեւ կը հաստատուէր, հետեւաբար Սահ-
մանադրութեան վարկու մը երթալով կը
կը պահուէր: ուստի ազգայնոց մէկ մասին
այս դժգոհութիւնը հրատարակուիս զը-
րութեանց ոմանց հեղինակները դիտելով

* Կարգ մըն ալ թիւթեւաբարոյներ գտնուիլը
Միւստաֆին կը ծանուցանէ իր 209 թուոյն մէջ
Բերայի թագական խորհրդոյ դէմ բողոքողնե-
րուն վրայ դրած յօդուածովը որուն մէջ կըսէ:
Պիր թաղըմ — — — — — Եւրոպացի քա-
ղաքի թիւթեւաբարոյն ի իր օրմարարը:

1